

Evaluatie Nationaal Jeugddebat 1996

Amsterdam, 17 januari 1997

**Marije van Barlingen
Agnes van Burik
Nelleke Hilhorst**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Resultaten	2
2.1	Het voorbereidingsweekend	2
2.2	De werklunch	3
2.3	De commissievergaderingen	3
2.4	Het plenaire debat	4
2.4.1	De presentaties	4
2.4.2	Het debat aan de hand van de stellingen	4
2.5	De informatiemarkt	5
2.6	Het Nationale Jeugddebat in een zin	5
2.7	Lokale politiek en jongeren in de toekomst	6
2.7.1	Behoeftte aan ondersteuning bij het betrekken van jongeren in de politiek	7
2.8	Suggesties voor een volgend Jeugddebat	8
3	Conclusies	10
Bijlage	Verdeling van respondenten naar leeftijd, themagroep en lokale/landelijke politiek	12

1 Inleiding

In 1995 organiseerde het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor het eerst het Nationaal Jeugddebat. Op 9 december 1996 vond het tweede Nationaal Jeugddebat plaats in het Congresgebouw in Den Haag. De organisatie was in handen van Codename Future en onderzoek- adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners.

Voor een overzicht van de opzet en het programma van deze dag verwijzen we naar de betreffende verslagen die hierover zullen verschijnen.

De voorliggende rapportage heeft betrekking op de evaluatie van het tweede Nationale Jeugddebat. De opzet en vormgeving van het Nationaal Jeugddebat verkeert nog in een ontwikkelingsfase; de evaluatie van het tweede Jeugddebat is dan ook sterk toekomstgericht en heeft vooral tot doel om ideeën en suggesties te verzamelen voor het volgende Nationale Jeugddebat.

De materiaalverzameling voor de evaluatie heeft als volgt plaatsgevonden. Alle deelnemende jongeren en volwassenen hebben bij aankomst, tegelijk met de uitreiking van het programma ook een evaluatieformulier ontvangen. Hen werd verzocht dit formulier ofwel op de dag zelf in te vullen en in de daarvoor bestemde bak te deponeren, danwel het ingevulde formulier later op te sturen.

Op het formulier konden deelnemers een rapportcijfer geven voor het voorbereidingsweekend, de werklunch, de commissievergadering en het plenaire debat. Ook was er ruimte om bij elk onderdeel een toelichting te geven. Er is expliciet gevraagd naar suggesties voor een eventueel volgend Jeugddebat. Verder werd aandacht besteed aan de continuering: aan de jongeren werd gevraagd of ze van plan waren om actief te blijven in de politiek en aan de volwassenen werd gevraagd of ze jongeren willen (blijven) betrekken bij de politiek.

In totaal zijn er 28 formulieren van de 84 jongeren¹ die deelnamen geretourneerd. Dat betekent een responspercentage van 33%. Van de 38 deelnemende volwassenen die deelnamen hebben er 17 het evaluatieformulier ingeleverd; dit betekent een responspercentage van 45%². De meeste formulieren werden via de bijgevoegde antwoordenvolpette teruggestuurd.

Het betrekkelijk lage responspercentage, met name onder de jongeren, kan voor een belangrijk deel verklaard worden uit het feit dat vooral de jongeren hun formulier waarschijnlijk vaak tijdens de dag zijn 'kwijtgeraakt'. Hoewel de verkregen informatie in kwantitatieve zin dus beperkt is wordt de evaluatiedoelstelling wel gerealiseerd. Uit de evaluatiegegevens komt duidelijk naar voren hoe een volgend jeugddebat (nog) beter kan verlopen.

Noot 1 Exclusief de voorzitters en de coaches. Ook de jongeren die als toehoorder aanwezig waren hebben geen evaluatieformulier gekregen.

Noot 2 Enkele formele kenmerken van de respondentgroepen zijn weergegeven in bijlage 1.

2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de evaluatie gepresenteerd. Gezien het feit dat de mening van de jongeren hierin essentieel is, wordt de in de resultaten steeds onderscheid gemaakt tussen jongeren en volwassenen. Achtereenvolgens zullen de beoordeling van het voorbereidingsweekend, de beoordeling van de werklunch, de commissievergaderingen, het plenaire debat en de informatiemarkt aan de orde komen. Tevens zullen de plannen en ideeën van zowel jongeren en volwassenen met betrekking tot jongeren en politiek in de toekomst worden besproken. Ook worden de meningen over het Nationaal Jeugddebat in het algemeen weergegeven. In de laatste paragraaf komen tenslotte suggesties voor het volgende debat aan bod.

2.1 Het voorbereidingsweekend

Jongeren, naar aanleiding van de vraag wat het meest geslaagd was aan het voorbereidingsweekend,:
De bespreking van de plannen, ..de discussie, ..het samenwerken, ..de gezellige sfeer, ..dat alles heel goed geregeld was,..dat Terpstra langskwam.

Aan het voorbereidingsweekend op 30 november en 1 december namen alleen jongeren deel. Zoals in de inleiding reeds is gezegd werden hier de plannen voorbereid en kregen de jongeren training in het debatteren, vergaderen en onderhandelen. De jongeren hebben dit weekend beoordeeld met een rapportcijfer. Verder werd gevraagd naar het meest geslaagde en het minst geslaagde onderdeel.

2.1 Voorbereidingsweekend (gemiddeld rapportcijfer)

	rapportcijfer
voorbereidingsweekend	8,7

Duidelijk mag zijn dat de jongeren zeer enthousiast zijn over het voorbereidingsweekend. Geen enkele respondent heeft dit onderdeel dan ook met een onvoldoende beoordeeld. Het meest geslaagd vond men het voorbereiden van het plan en het oefenen met vergaderen en debatteren. Ook de samenwerking en gezelligheid scoorde hoog bij de jongeren. Het bezoek van mevrouw Terpstra was geslaagd: de jongeren waardeerden het feit dat ze de moeite nam om langs te komen. Andere geslaagde aspecten die genoemd werden, waren: de goedverzorgde organisatie, het avondprogramma, de nachtwandeling en het eten.

Bij de vraag wat jongeren minder geslaagd vonden waren de antwoorden zeer verschillend. Opvallend was dat bijna de helft van de respondenten niets heeft ingevuld bij deze vraag; blijkbaar had deze groep respondenten weinig of geen aanmerkingen op het voorbereidingsweekend. Enkele respondenten gaven aan dat er wel erg vroeg opgestaan moest worden (namelijk om 7 uur). Ook waren er enkele deelnemers die het avondprogramma en de spelletjes het minst geslaagd vonden. Uit nadere analyse blijkt het hier met name te gaan om 16 en 17 jarigen; er kan dan ook worden aangenomen dat de leeftijd hierbij een rol speelt. Andere zaken die genoemd werden, zijn: weinig aandacht voor het werk dat al thuis gedaan was, ongeïnteresseerde mensen en te veel en slecht gespreide pauzes.

2.2 De werklunch

Volwassenen over de werklunch: ..leuk, ..goedverzorgd en heel open, ..had iets gestructureerder gekund.

De werklunch voorafgaand aan de commissievergadering werd bijgewoond door de jongeren en door lokale en landelijke politici. Bedoeling van de lunch was om op informele wijze vast kennis te maken met elkaar en ideeën te kunnen uitwisselen. In de evaluatie hebben jongeren en volwassenen een rapportcijfer gegeven voor deze lunch.

2.2 Werklunch (gemiddeld rapportcijfer)

werklunch	rapportcijfer
jongeren	7,7
volwassenen	6,9

Uit bovenstaande tabel wordt duidelijk dat zowel jongeren als volwassenen de werklunch met een dikke voldoende beoordelen. Wel werd door een groot deel van de volwassen respondenten aangegeven dat de lunch wat lang duurde waardoor sommige jongeren wat onrustig werden. Ook werd er gezegd dat het misschien rustiger gepraat zou hebben als men had kunnen zitten: nu bleven toch vrij vaak de jongeren bij de jongeren staan en de volwassenen bij de volwassenen. Algemene tendens van de opmerkingen was dat het idee leuk is, maar dat het iets gestructureerder had mogen verlopen.

2.3 De commissievergaderingen

Jongeren en volwassenen over de commissievergadering: ..goed dat er toezeggingen zijn gedaan, ..dat ze ons serieus namen, ..goede gesprekken, ..politici stelden zich open op, ..wel kort, ..jongeren hielden goed vast aan hun plan

De commissievergaderingen vormden de hoofdmoot van het Nationaal jeugddebat. Jongeren en politici konden hier met elkaar in discussie gaan over het door de jongeren ontworpen plan. In de evaluatie is dan ook aan zowel de jongeren als de volwassenen gevraagd een rapportcijfer te geven en er is gevraagd om aan te geven wat men het meest en wat men het minst geslaagd vond.

2.3 Commissievergaderingen (gemiddeld rapportcijfer)

commissievergadering	rapportcijfer
jongeren	8,0
volwassenen	7,8

Over het algemeen was het oordeel over de commissievergaderingen uitermate positief. Door de jongeren werden de goede gesprekken en het feit dat er naar ze geluisterd werd zeer gewaardeerd. Ook de concrete toezeggingen van met name landelijke politici werden veelvuldig genoemd bij de vraag wat het meest geslaagd was aan de commissievergaderingen. Het minst geslaagd vonden de jongeren dat er weinig tijd was.

Volwassenen waren enthousiast over de presentatie en actieve participatie van de jongeren. Ook het feit dat er aandacht was voor alle meningen en dat er een open discussie plaatsvond, kon men waarderen. Het vermelden waard is dat een kwart van de volwassenen specifiek aangaf dat de respectievelijke voorzitters het goed hebben gedaan. Mindere punten vonden de volwassenen dat niet alle jongeren evenveel aan het woord kwamen: ze hadden de jongste kinderen graag meer gehoord. Ook werd aangegeven dat het leeftijdsverschil tussen de jongeren erg groot was. Tenslotte was ook hier de mening dat de uitgetrokken tijd langer had mogen zijn.

2.4 Het plenaire debat

Het plenaire debat viel uiteen in twee delen: de presentatie van de plannen per thema en het stemmen aan de hand van twee stellingen. In deze paragraaf worden achtereenvolgens de meningen over de presentaties en de meningen over het debat aan de hand van stellingen weergegeven.

2.4.1 De presentaties

Over de presentaties in het plenaire debat: ..er is niet veel verteld: al die moeite voor niets, ..alles werd goed uitgelegd, ..beetje rommelig, ..vluchtig, ..goed en duidelijk

Met betrekking tot de presentaties hebben de deelnemers een rapportcijfer gegeven en eventueel een toelichting gegeven.

2.4 Plenaire presentaties (gemiddeld rapportcijfer)

presentaties	rapportcijfer
jongeren	6,7
volwassenen	7,0

Hoewel er ruime voldoende zijn gegeven op dit onderdeel, zijn de scores van de jongeren toch beduidend lager dan bij eerdere onderdelen. De presentaties zelf werden over het algemeen wel goed en duidelijk gevonden, de uitgetrokken tijd vond men echter te kort. Veel jongeren gaven aan dat 'hun' plan in het plenaire debat niet goed uit de verf is gekomen. Ook bij de volwassenen was dit laatste het voornaamste kritiekpunt.

2.4.2 Het debat aan de hand van de stellingen

Meningen over het plenaire debat: ..je kon je mening niet geven, dat was wel jammer, ..het jeugdpanel was een goede stelling, ..stellingen moeten duidelijker, ..jeugd was meer met elkaar in discussie dan met politici, ..hartstikke leuk, ..het stemmen was leuk, ..moeilijke discussie, ..een beetje warrig

Ook voor het debat aan de hand van de stellingen zijn door jongeren en volwassenen rapportcijfers en een eventuele toelichting gegeven. De gemiddelden zijn terug te vinden in onderstaande tabel.

2.5 Debat aan de hand van stellingen (gemiddeld rapportcijfer)

Debat met stellingen	rapportcijfer
jongeren	6,6
volwassenen	6,9

Uit de opmerkingen die door jongeren bij deze vraag gemaakt zijn, wordt duidelijk dat zij behoefte hadden om ook in dit debat hun mening te kunnen geven. Veel jongeren gaven aan dat zij het gevoel hadden dat ze niet veel meer in te brengen hadden. Het idee van de stellingen en het stemmen werd over het algemeen heel leuk gevonden. Het veranderen van stellingen tijdens het debat werd echter als rommelig en verwarrend ervaren. De volwassenen brachten dezelfde kritiekpunten naar voren, waarbij gezegd moet worden dat ook zij het idee erachter leuk vonden.

2.5 De informatiemarkt

Opmerkingen die volwassenen en jongeren maakten over de informatiemarkt: ..informatief, ..het spuiten met spuitbussen was erg leuk, ..jammer dat er niet meer gemeenten aanwezig waren, ..gezellig, ..zag er goed uit, ..

Na afloop van het Nationaal Jeugddebate was er een 'borrel' met informatiemarkt. Hier waren stands te vinden van verschillende (jongeren) organisaties. Ook deze markt is beoordeeld met rapportcijfers (en eventuele toelichting) van jongeren en volwassenen.

2.6 Informatiemarkt (gemiddeld rapportcijfer)

informatiemarkt	rapportcijfer
jongeren	7,7
volwassenen	6,8

Ruim de helft van de jongeren geeft aan de informatiemarkt interessant en informatief te hebben gevonden; de beoordeling is dan ook goed. Men vond het echter wel druk en men had graag gezien dat de standjes wat dichter bij elkaar hadden gestaan. De volwassenen beoordelen de informatiemarkt iets lager; veel respondenten gaven echter ook aan het niet meer bekeken te hebben. Als reden hiervoor werd vaak vermoeidheid genoemd.

2.6 Het Nationale Jeugddebate in een zin

Een van de vragen op het evaluatieformulier was om je mening over het tweede Nationale Jeugddebate in een zin te formuleren. Onderstaand vindt u enkele antwoorden van jongeren:

"..alles was fantastisch, alleen het plenaire debate was een domper op de feestvreugde.."

"..een fantastisch spektakel met concrete resultaten waardoor jongeren echt een beetje macht krijgen; ik zou zo weer meedoen.."

"..leerzaam en heel leuk, hartstikke tof om een keer mee te maken, goed georganiseerd.."

Hoewel zeer divers, is de tendens in de antwoorden hier duidelijk: men is positief over het jeugddebate als geheel, vindt het een goed initiatief, dat zeker voor herhaling vatbaar is, en men heeft een leuke dag gehad. Enkele kritiekpunten werden hier door de respondenten echter ook aangegeven. Deze hebben met name betrekking op de tijdsindeling en het plenaire debat. Veel jongeren vinden dat er meer tijd mag worden uitgetrokken voor de commissievergaderingen en dat er meer ruimte voor de mening van jongeren in het plenaire debat zou moeten zijn.

Ook de mening van de volwassenen is positief:

"..goed en herhaling is zeker gewenst.."

"..zeer goed initiatief omdat het toegankelijk is voor alle jongeren en ze op een heel spontane en ongedwongen wijze kennismaken met de politiek.."

"..indrukwekkend zelfbewustzijn bij de jongeren en een positieve houding.."

"..het was (weer) leuk en nuttig.."

Enkele opmerkingen hierbij waren dat het essentieel is om meer jongeren buiten het debat actief te krijgen en te houden en dat de politici nog wel meer op de achtergrond zouden mogen blijven. Ook was men het met de jongeren eens dat er op het plenaire debat meer ruimte voor de inbreng van jongeren zou moeten zijn.

Bovenstaande paragrafen samenvattend kan gezegd worden dat - op enkele kritiekpunten na - het Nationaal Jeugddebate in de ogen van de ondervraagde deelnemers een succes was. Kritiekpunten hangen met name samen met de tijdsindeling en de opzet van het plenaire debat. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk komen deze punten opnieuw aan de orde.

2.7 Lokale politiek en jongeren in de toekomst

In het evaluatieformulier zijn ook enkele vragen opgenomen die betrekking hebben op de deelname van jongeren in de lokale politiek in de toekomst. Gevraagd is of jongeren van plan zijn om actief te blijven of te worden in de lokale politiek, of ze al ideeën hebben over wat ze dan willen doen en of ze daar ondersteuning bij nodig hebben. Aan de volwassenen is gevraagd of zij van plan zijn zelf jongeren actief te (blijven) betrekken in lokale of landelijke politiek en waarbij zij dan eventueel ondersteuning zouden kunnen gebruiken.

Tabel 2.7 Van plan actief te blijven/ te blijven betrekken in politiek (absoluut aantal en percentage jongeren en volwassenen)

	jongeren		volwassenen	
	abs.	percentage	abs.	percentage
ja	9	33	10	83
misschien	15	56	2	17
nee	3	11	-	-

Een positief gegeven is dat alle volwassenen in ieder geval nadenken over het betrekken van jongeren in de politiek: niemand heeft aangegeven *niet* van plan te zijn meer jongeren te betrekken. De jongeren zelf zijn meer terughoudend: ruim de helft geeft aan *misschien* te willen participeren en ruim 10% van de jongeren geeft zelfs aan dit helemaal niet van plan te zijn. Redenen om niet actief te blijven in lokale politiek zijn weinig tijd en het feit dat politiek 'toch niet eerlijk is'. Bij de twijfelaars lijkt met name het gebrek aan ideeën een rol te spelen. Men wil wel actief blijven, maar de jongeren zijn niet goed op de hoogte van de mogelijkheden en hebben dan ook weinig concrete ideeën. Onderstaande tabel geeft een overzicht.

2.8 Idee over wat je wil gaan doen in (lokale) politiek (absoluut aantal en percentage jongeren)

jongeren	abs.	percentage
ja	10	40
nee	15	60

Slechts vier op de tien jongeren geeft aan ideeën te hebben over wat ze willen gaan doen in de lokale politiek. Bij nadere analyse blijken deze ideeën (nog) weinig concreet te zijn; het meest genoemd worden 'meer in de gemeente voor jongeren doen' en 'lid van een jeugdraad worden'. Ook bestaan er ideeën over samenwerking met de gemeente om pesten op scholen te voorkomen, het lid worden van een politieke jongerenorganisatie en het uitbreiden van mogelijkheden voor jongeren om uit te gaan.

2.7.1 Behoeftte aan ondersteuning bij het betrekken van jongeren in de politiek

Zowel aan de volwassenen als aan de jongeren is gevraagd of zij behoefte hebben aan ondersteuning bij het actief betrekken van jongeren in de politiek. Tevens is gevraagd aan wat voor soort ondersteuning er behoefte is.

Tabel 2.9 Behoeftte aan ondersteuning (absoluut aantal en percentage jongeren en volwassenen)

	jongeren		volwassenen	
	abs.	percentage	abs.	percentage
ja	13	54	3	27
nee	6	25	6	54
weet niet	5	20	2	18

Ruim de helft van de jongeren geeft aan ondersteuning nodig te hebben bij hun plannen om actief te blijven in de politiek. Uit de antwoorden blijkt dat het hier met name gaat om praktische ondersteuning. Veel jongeren gaven aan ondersteuning nodig te hebben bij het opstellen van een plan, het contact leggen met de verantwoordelijke ambtenaren en bij het bereiken van andere jongeren. Er is behoefte aan meer informatie over de mogelijkheden en aanspreekpunten.

Een kwart van de volwassenen geeft aan behoefte aan ondersteuning te hebben; veel volwassenen zijn reeds bezig met het betrekken van jongeren in de politiek. Ook deze groep lijkt met name behoefte te hebben aan informatie: genoemd worden meer informatie over al opgezette jeugdleden, over hoe samen en gelijkwaardig te communiceren en over hoe de bereidheid van jongeren te vergroten om actief deel te nemen aan lokale politiek. In de conclusie wordt hier verder op ingegaan.

2.8 Suggesties voor een volgend Jeugddebate

Het belangrijkste doel van deze evaluatie is het verkrijgen van suggesties voor de verbetering van een volgend Nationaal Jeugddebate. In de laatste vraag op het evaluatieformulier wordt hier expliciet naar gevraagd. Volwassenen en jongeren is gevraagd of zij vinden dat er een volgend Nationaal Jeugddebate moet komen en welke suggesties zij daarvoor hebben.

Tabel 2.10 Moet er vaker een Jeugddebate komen? (absoluut aantal en percentage jongeren en volwassenen)

	jongeren		volwassenen	
	abs.	percentage	abs.	percentage
ja	27	100	13	87
weet niet	-	-	2	13

Geen enkele respondent heeft aangegeven dat er *geen* derde Nationaal Jeugddebate moet komen. De jongeren hebben zelfs allemaal te kennen gegeven dat er zeker vaker een Nationaal Jeugddebate gehouden moet worden. Bij de volwassenen is er een gering percentage dat niet weet of het nodig en/of wenselijk is.

Uiteraard betekent deze hoge score niet dat er geen op- en aanmerkingen waren op het afgelopen jeugddebate; veel respondenten hadden suggesties ter verbetering van het debate. Onderstaand is een selectie van de gemaakte opmerkingen opgenomen.

"..het zou leuker zijn geweest als het in de Tweede kamer was gehouden.."

"..het lijkt me leuk om een reünie te houden en daar te kijken wat er goed en wat er fout is gegaan.."

"..er moet een betere communicatie komen tijdens het plenaire debate.."

"..het voorbereidingsweekend was prima, ik zou alleen wat eerder en duidelijker willen weten wat er gaat plaatsvinden op de dag zelf.."

"..als het mogelijk is, graag meer aandacht in de media, dat is goed voor het enthousiasme van komende deelnemers.."

"..nog hardere conclusies en afspraken aan het einde van het debate, bijvoorbeeld bij de commissievergaderingen.."

"..andere onderwerpen en externe deskundigen uitnodigen.."

"..het lijkt mij belangrijk de jongeren heel serieus te nemen en dan ook verder te gaan praten over de dingen die ze vragen. Nu wil iedereen lief zijn en doet toezeggingen, maar kan dat allemaal wel? Het lijkt me juist leuk met jongeren te debatteren over hoe je onvermijdelijk keuzes moet maken en welke keuzes dat dan moeten zijn.."

Opvallend is dat er tussen de suggesties van volwassenen en jongeren geen grote verschillen zijn: bij beide groepen werd het meest gesuggereerd dat het leuk is om het debat in de Tweede Kamer zelf te laten plaatsvinden. Met name jongeren gaven aan dat het noodzakelijk is om interruptie-microfoons te hebben bij het plenaire debat, zodat iedereen hieraan deel kan nemen. Ook werd er gezegd dat de presentaties in het plenaire debat langer mogen zijn, met meer discussie. De informatie met betrekking tot de stellingen kon duidelijker: veel jongeren vonden het verwarrend dat deze stellingen gewijzigd werden en hadden bovendien het gevoel dat ze geen invloed op de wijzigingen hadden. Bij de volwassenen werd de suggestie gedaan om 2 maal 3 commissievergaderingen te houden, zodat deelnemers ook nog iets kunnen zien van de andere themagroepen. Ook werd hier enkele keren aangegeven dat er behoefte is aan andere onderwerpen. Een groot deel van de deelnemers zei tevreden te zijn over het verloop van het afgelopen Jeugddebat en gaf aan dat de organisatie op de goede weg zit.

3 Conclusies

De resultaten van de evaluatie overziend, kan de conclusie getrokken worden dat het Nationaal jeugddebate 1996 een geslaagd evenement was. De rapportcijfers waren alle ruim voldoende tot goed en het enthousiasme van de deelnemers was groot.

Het voorbereidingsweekend werd door de jongeren zeer gewaardeerd; de weinige kritiekpunten lijken voort te komen uit het leeftijdsverschil tussen de deelnemers. Enige variatie in met name het avondprogramma, waarbij de verschillende leeftijdsgroepen aan hun trekken komen, kan hier wellicht een oplossing voor zijn.

De werklunch werd door de jongeren en in iets mindere mate door de volwassenen positief gewaardeerd; vooral bij deze laatsten was er behoefte aan meer structuur in dit onderdeel van het Nationaal Jeugddebate. Aangegeven werd dat naar de mening van de deelnemers de werklunch iets korter had gekund.

De commissievergaderingen waren het best beoordeelde onderdeel van de dag zelf. Vrijwel alle deelnemers waren enthousiast over de structuur, sfeer en opzet van deze vergaderingen. De voorzitters en de organisatie krijgen hier complimenten en met name de landelijke politici worden gewaardeerd wegens de concrete toezeggingen die zij naar de mening van de respondenten, hebben gedaan. Tijdgebrek is hier het meest gehoorde kritiekpunt.

Het plenaire debate blijkt het meest voor verbetering vatbaar te zijn. Hoewel de deelnemers het idee erachter leuk vonden, kwam dit onderdeel wat minder goed uit de verf. Jongeren waardeerden het feit dat ze konden stemmen over de stellingen; de veranderingen in die stellingen tijdens het debate werkten echter verwarrend. Zowel volwassenen als jongeren zeggen meer invloed te willen hebben tijdens dit debate: interruptiemicrofoons worden daarbij vaak genoemd als oplossing.

De informatiemarkt is met name door de jongeren positief gewaardeerd. Als punt ter verbetering werd genoemd de standjes dichter bij elkaar te plaatsen.

In grote lijnen is de bestaande opzet dus voor herhaling vatbaar. Het wordt echter op prijs gesteld worden als volgende jeugddebatten (weer) plaatsvinden in de Tweede Kamer; in de ogen van de deelnemers zou dit zowel de sfeer als het verloop van het plenaire debate ten goede komen. Meer aandacht van de media komt de uitstraling en de impact van het jeugddebate ook ten goede.

Voor het plenaire gedeelte van het Nationale Jeugddebate zal meer tijd uitgetrokken moeten worden waarbij vooral de jongeren meer aan het woord moeten kunnen komen. Omdat men ook om meer tijd vraagt voor de commissievergadering of zelfs om meerdere commissievergaderingen na elkaar, bevelen wij aan om te overwegen het totale jeugddebate langer te laten duren. Het programma zou eerder op de dag kunnen starten en met een pauze onderbroken kunnen worden om vermoeidheidsverschijnselen (waar met name volwassenen last van hadden) tegen te gaan.

Vooral bij de jongeren bestaat ook behoefte aan (praktische) ondersteuning bij hun verdere participatie in de lokale politiek. Daarnaast ontbreekt het veel jongeren aan concrete ideeën voor het verder vormgeven van hun betrokkenheid bij de politiek. Voor een eventueel vervolg door jongeren na een Nationaal Jeugddebat is het van belang om in ieder geval te zorgen voor meer informatie over de mogelijkheden voor jongeren binnen de verschillende gemeenten. De informatiemarkt biedt hiervoor mogelijkheden. Naast de stands van landelijke organisaties is er behoefte aan stands met informatie over gemeentelijke politiek.

Verder dient overwogen te worden om voor de jongeren die aan dit jeugddebat deelnamen, een follow up te organiseren. Als dat niet gebeurt dan zal het Nationaal Jeugddebat vermoedelijk voor een groot deel van deze jongeren een eenmalige op zichzelf staande gebeurtenis blijven. Tijdens een vervolgbijeenkomst (op het niveau van de commissievergadering) kunnen de mogelijkheden en interesses van de jongeren om zich in te zetten voor de (lokale) politiek verder gemobiliseerd worden. Ook kan worden nagegaan hoe het staat met de opgestelde plannen en de toezeggingen die gedaan zijn. Verder kan tijdens zo'n bijeenkomst ook de (praktische) ondersteuning gerealiseerd worden waar een groot deel van de jongeren om vraagt.

Uit de suggesties voor de toekomst kan tenslotte nog worden afgeleid dat het Nationale Jeugddebat aan betekenis zou winnen als er een verdere verdieping plaatsvindt. Jongeren worden helemaal serieus genomen als ze niet alleen toezeggingen krijgen van de politici maar ook mee kunnen praten over het stellen van prioriteiten en het maken van onvermijdelijke keuzes die daaraan vooraf gaan.

Bijlage Verdeling van respondenten naar leeftijd, themagroep en lokale/landelijke politiek

De groep jongeren is onder te verdelen naar leeftijd en naar themagroep. De groep volwassenen is onder te verdelen naar werkzaamheden in de lokale en werkzaamheden in de landelijke politiek

Tabel 1 Jongeren naar leeftijd in de respondentengroep (absoluut aantal en percentage van totaal aantal jongeren respondenten)

	abs.	percentage
11 jaar	2	7
12 jaar	4	14
13 jaar	2	7
14 jaar	2	7
15 jaar	4	14
16 jaar	6	22
17 jaar	7	25
18 jaar	1	4
totaal	28	100

Tabel 2 Jongeren naar themagroep (absoluut aantal en percentage van totaal aantal jongeren respondenten)

	abs.	percentage
asielzoekersbeleid	8	18
computers en studie	5	11,5
schoolklimaat en pesten	8	18
samenlevende culturen	11	25
verkeersveiligheid	5	11,5
jongerenvoorzieningen	7	16
totaal	44	100

Tabel 3 Volwassenen naar werkzaamheden in lokale of landelijke politiek (absoluut aantal en percentage van totaal aantal volwassen respondenten)

	abs.	percentage
landelijk	7	41
lokaal	8	47
anders	2	12
totaal	17	100